

INZETKADER – Versie 2 - platte tekst – laatste update: 29/01/2026 - voorstel aanpassingen d.m.v. track changes/opmerkingen

VOORPAGINA

Vrijwilligers(korpsen) tijdens noodsituaties Een oprichtings- en inzetkader voor lokale besturen

Oktober 2025

Hogeschool VIVES

Federale diensten Noodplanning en Crisisbeheer Gouverneur Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, Limburg, West-Vlaanderen en Antwerpen

0-VOORWOORD

De afgelopen jaren werden we geconfronteerd met noodsituaties die veel menselijk leed veroorzaakten en onze infrastructuur en hulpdiensten sterk op de proef stelden. Wat daarbij opviel, was de enorme inzet en solidariteit van burgers. Van de overstromingen in de Vesdervallei tot de coronapandemie: telkens opnieuw stonden mensen klaar om spontaan en onvoorwaardelijk te helpen.

Die hulpbereidheid is een kracht, die we als samenleving niet alleen moeten waarderen, maar ook goed moeten organiseren en ondersteunen. Vrijwilligers kunnen de professionele hulpdiensten en bevoegde overheden niet vervangen, maar vormen wel een waardevolle aanvulling.

Op basis van voorgaande vaststellingen, en in lijn met de aanbevelingen uit het Witboek van de commissie van deskundigen inzake crisisbeheer, moedigen de federale en Vlaamse overheden lokale besturen aan om vrijwilligerskorpsen op te richten. Als gouverneurs ondersteunen we onze lokale besturen daarbij: adviserend, faciliterend en verbindend.

Vanuit die rol bieden we dit kader aan voor de oprichting en inzet van lokale vrijwilligerskorpsen. Het document bevat praktische richtlijnen, modeldocumenten en een stappenplan. Het vormt een helder en werkbaar referentiekader voor lokale besturen die hiermee aan de slag willen gaan.

Dit kader is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen onze vijf diensten Noodplanning en Crisisbeheer. Uiteraard is dit geen eindpunt. De oprichting en verdere uitwerking van vrijwilligerskorpsen is een dynamisch proces. De praktijk zal nieuwe vragen oproepen, die bijsturing of lokaal maatwerk vereisen.

We danken alle betrokken partners voor hun inzet en expertise, en kijken uit naar een brede en gedragen invoering. Een weerbare samenleving begint bij betrokken burgers, en bij een overheid die hen erkent en ondersteunt.

Carina Van Cauter, gouverneur provincie Oost-Vlaanderen

Jan Spooren, gouverneur provincie Vlaams-Brabant

Jos Lantmeeters, gouverneur provincie Limburg

Carl Decaluwé, gouverneur provincie West-Vlaanderen

Cathy Berx, gouverneur provincie Antwerpen

0-INHOUDSTAFEL

1.Inleiding

2.Een lokaal vrijwilligerskorps

2.1.Wat is een vrijwilligerskorps?

2.2.Wanneer inzetten?

2.3.Taken

2.4.Coördinatie van het vrijwilligerskorps: de lokale crisisvrijwilligerscoördinator

2.4.1.Taken

2.4.2.Invulling van de rol

2.5.Aansturing van het vrijwilligerskorps op het terrein: de crisisvrijwilligersteamleider(s)

2.4.2.Taken

2.4.2.Invulling van de rol

2.6.Rol van de burgemeester en noodplanningscoördinator

2.7.Versterking van getroffen gemeenten/steden

2.8.Rol van de gouverneur

2.9.Alarmeren en informeren vrijwilligerskorps en bevolking

2.10.Verzekering

2.11.Uitrusting

2.12.Basiskennis

2.13-Waardering en betrokkenheid

2.14.Praktische handleiding om een vrijwilligerskorps op te richten

3-Spontane crisisvrijwilligers

3.1.Profiel

3.2.Getrapte inzet

3.3.Activatie, coördinatie en aansturing op het terrein

3.4.Registreren en informeren van spontane crisisvrijwilligers

3.5.Verzekering

3.6.Uitrusting

3.7.Waardering

1-INLEIDING

De noodsituaties van de voorbije jaren - in binnen- en buitenland – hebben het bewustzijn rond het belang van noodplanning en crisisbeheer aanzienlijk doen toenemen. Tegelijk werd ook het enorme **potentieel van burgersolidariteit en vrijwilligershulp** op overtuigende wijze getoond. De overstromingen in de Vesdervallei en de coronapandemie – om slechts twee voorbeelden te noemen – leverden indrukwekkende vormen van (spontane) burgerhulp die van onschatbare waarde bleken als aanvulling op het werk van hulpdiensten en bevoegde overheden.

Deze ervaringen brachten ook belangrijke **uitdagingen** aan het licht. Overheden, hulpdiensten en vrijwilligersorganisaties worstelden met de **coördinatie en aansturing van de soms massale hulpbereidheid**. De organisatorische complexiteit onderstreepte de nood aan een gestructureerde aanpak voor de inzet van vrijwilligers tijdens noodsituaties.

Het ‘Witboek van de Commissie van Deskundigen met aanbevelingen tot verbetering van het crisisbeheer in België’ adviseerde om “burgerhulp te waarderen, faciliteren en coördineren”¹. Ook de federale en Vlaamse regering erkenden in hun regeerakkoord² burgerhulp als een sleutelement voor efficiënt crisisbeheer, door lokale besturen aan te moedigen vrijwilligerskorpsen op te richten. In het kader van het Vlaams burgerlijk weerbaarheidsprogramma³ werd het Rode Kruis - Vlaanderen door de Vlaamse regering gesubsidieerd om steden en gemeenten daarbij aan de hand van enkele instrumenten te ondersteunen. Aan de gouverneurs werd gevraagd om de operationalisering van de vrijwilligerskorpsen te begeleiden, in overleg met de lokale besturen.

Met dit oprichtings- en inzetkader willen we een duidelijk en uniform kader voor de inzet, coördinatie en aansturing van (spontane) vrijwilligers tijdens noodsituaties aanbieden, alsook voor de oprichting van een lokaal vrijwilligerskorps.

Vrijwilligers tijdens noodsituaties – bij voorkeur vooraf georganiseerd in een vrijwilligerskorps – kunnen **wezenlijk bijdragen tot de weerbaarheid van de maatschappij bij noodsituaties en kunnen helpen om de solidariteit te structureren**. Met dit kader beogen we de betrokkenheid van burgers bij noodsituaties – en bij uitbreiding in de risicocycclus – te faciliteren **door hen op een zinvolle en gecoördineerde manier inzetbaar te maken in overeenstemming met het wettelijk**

---

¹ SCHMITZ, O. et al. (2023). Witboek. Aanbevelingen tot verbetering van het crisisbeheer in België. Commissie van deskundigen inzake crisisbeheer.

² Federale regering (2025). Federaal Regeerakkoord 2025-2029.

www.belgium.be/nl/publicaties/regeerakkoord_van_de_federale_regering_bart_de_wever

Vlaamse regering (2024). Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen. Vlaams Regeerakkoord 2024-2029. www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-regeerakkoord-2024-2029-samen-werken-aan-een-warm-en-welvarend-vlaanderen

³ Vlaamse regering (2025). Conceptnota “Weerbaarheidsprogramma”. www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/conceptnota-weerbaarheidsprogramma

kader voor het beheer van noodsituaties⁴. Dit betekent echter geenszins dat we het vrijwilligerswerk zelf gaan organiseren of willen professionaliseren: we bieden een kader en context waarin dat mogelijk wordt gemaakt, en waarbij er afstemming is met de bevoegde overheden en disciplines, vanuit een vertrouwen in ieders rol en vaardigheden.

Daarbij doen we evenmin afbreuk aan de rol van elke burger. Ieder van ons blijft individueel verantwoordelijk en actor van zijn veiligheid en die van zijn naasten. Dit inzetkader is complementair vanuit een Whole of Society-benadering, waarbij slogans als “de overheid waakt over uw veiligheid” tot het verleden behoren, maar niet mogen vervangen worden door “de crisisvrijwilligers zorgen voor u”.

Bovendien is niet alle burgerhulp naar aanleiding van een noodsituatie vrijwilligerswerk zoals in dit kader opgenomen. Heel wat (spontane) hulpacties van burgers zijn een natuurlijke sociale reflex, die ook wezenlijk bijdragen aan een meer weerbare en zelfredzame samenleving.

Dit document is het resultaat van een samenwerking tussen het onderzoeksproject ‘Be Ready to Help’ van VIVES Hogeschool, het project ‘Oost-Vlaanderen Respons’ van de gouverneur van Oost-Vlaanderen, en de gouverneurs van Vlaams-Brabant, Limburg, West-Vlaanderen en Antwerpen.

---

⁴ Koninklijk besluit van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen.

2- EEN LOKAAL VRIJWILLIGERSKORPS

2.1-WAT IS EEN VRIJWILLIGERSKORPS

Een lokaal vrijwilligerskorps bestaat uit inwoners van de gemeente/stad die minimum 16 jaar oud zijn, een blanco strafregister hebben en bereid zijn om vooraf toe te treden tot een team dat tijdens noodsituaties of incidenten op het grondgebied van de gemeente/stad op vraag van en onder coördinatie van het lokaal bestuur hulp kan bieden waar nodig. De leden van het vrijwilligerskorps zijn vrijwilligers, zoals omschreven in de vrijwilligerswet⁵. De motivatie van het lid staat voorop. De drempel om toe te treden tot een vrijwilligerskorps blijft best zo laag mogelijk.

2.2-WANNEER INZETTEN

Het vrijwilligerskorps kan ingezet worden:

- voor, tijdens en/of na een noodsituatie, zoals omschreven in KB Noodplanning⁶: *“elke gebeurtenis die schadelijke gevolgen voor het maatschappelijke leven veroorzaakt of kan veroorzaken, zoals een ernstige verstoring van de openbare veiligheid, een ernstige bedreiging ten opzichte van het leven of de gezondheid van personen en /of ten opzichte van belangrijke materiële belangen, en waarbij de coördinatie van de bevoegde actoren, inclusief de disciplines, is vereist om de dreiging weg te nemen of om de nefaste gevolgen van de gebeurtenis te beperken”* – hierna: ‘noodsituatie’
- in het geval van een incident met een grote maatschappelijke impact – hierna ‘incident’.

2.3-TAKEN

Het vrijwilligerskorps kan ingezet worden voor uitvoerende en ondersteunende taken die de veiligheid van een individueel persoon nooit in het gedrang brengen. Deze taken zijn steeds een aanvulling op de wettelijke opdrachten van de vijf disciplines en/of de reguliere overheden zoals omschreven in het KB Noodplanning⁷ of de bevoegde interventiediensten. Het vrijwilligerskorps treedt dus in geen geval in de plaats van deze interventiediensten of overheden, maar zal steeds “helpen bij”.

Enkele voorbeelden (indicatief, niet limitatief): **helpen bij...**

---

⁵ Wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (Hoofdstuk II. Artikel 3).

⁶ Koninklijk besluit van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen (Hoofdstuk VI. Artikel 1).

⁷ Koninklijk besluit van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of een beheer op nationaal niveau vereisen.

- ...informereren van (getroffen) inwoners (bv. bewonersbrieven/flyers uitdelen, tolken of vertalen)
- ...beeldvorming (bv. foto's van schade)
- ... administratie
- ... een opvangcentrum/onthaalcentrum
- ... een geplande evacuatie
- ... zandzakken vullen/leggen/uitdelen
- ... instaan voor inzamelen van voeding of (nood)goederen
- ... zoektocht naar een vermiste persoon
- ... allerhande (op)kuis- en herstelwerken
- ... bereiden/uitdelen/registreren/sorteren van voedselpakketten, water en/of (nood)goederen
- ... vervoer personen/goederen/(huis)dieren
- ...

Daarnaast kunnen de leden van het vrijwilligerskorps ook taken uitvoeren die buiten hun inzet tijdens noodsituaties of incidenten vallen, maar wel verband houden met de noodplanning. Enerzijds erkent het lokaal bestuur zijn vrijwilligerskorps hiermee als een waardevolle partner in de veiligheidsketen, anderzijds worden de leden van het vrijwilligerskorps hierdoor ambassadeur van hun vrijwilligerskorps en bij uitbreiding voor de algemene zelfredzaamheid van de bevolking.

Enkele voorbeelden (indicatief, niet limitatief):

- Deelnemen aan oefeningen in het kader van noodplanning, hetzij in de rol van lid van het vrijwilligerskorps, hetzij in de rol van figurant/simulant, bv.
  - oefening met als doelstelling het uittesten van de alarmering en beschikbaarheid van het vrijwilligerskorps
  - meespelen in een terreinoefening als getroffene (gewond of niet gewond)
- Meewerken aan preventiecampagnes, bv.
  - bemannen van een infostand BE-Alert
  - toelichting geven op scholen over zelfredzaamheid
  - informatie over risico's en risicoreflexen verspreiden

Het is belangrijk om de juiste inzet van het vrijwilligerskorps te bewaken. Wanneer taken te veel verbreden naar regulier vrijwilligerswerk, kan dat verwarring veroorzaken en bestaat het risico dat de betrokkenheid van de leden van het vrijwilligerskorps daalt. Dit sluit echter niet uit dat de leden van het vrijwilligerskorps door het lokaal bestuur aangesproken kunnen worden om ook ingezet te worden voor regulier vrijwilligerswerk. De leden doen dit dan echter niet als lid van het vrijwilligerskorps.

2.4-COÖRDINATIE VAN HET VRIJWILLIGERSKORPS: DE LOKALE CRISISVRIJWILLIGERSCOÖRDINATOR

De lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) staat in voor de activatie, coördinatie en administratie van het vrijwilligerskorps. Deze persoon is niet verantwoordelijk voor de rechtstreekse aansturing van het vrijwilligerskorps op het terrein, maar voorziet de coördinatie ervan in tweede lijn.

2.4.1 - Taken

In hoofdzaak kunnen de taken van de lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) bij inzet van het vrijwilligerskorps als volgt omschreven worden:

Activatie:

- Alarmeren van de leden van het vrijwilligerskorps en beschikbaarheden bevragen.
- Aanduiden en informeren van (een) crisisvrijwilligersteamleider(s) (zie 2.5).
- Inplannen van de inzet en zorgen voor de praktische omkadering (locatie, materialen, catering, ...).
- De eerste informatie bezorgen aan de leden van het vrijwilligerskorps die effectief ingezet worden (locatie, tijdspanne, takenpakket, kledijvoorschriften, contact crisisvrijwilligersteamleider(s), ...).

Coördinatie:

- Noden en vragen van de Directeur Commandopost Operaties (Dir CP-Ops) en/of de burgemeester en noodplanningscoördinator (NPC) capteren en vervolgens via de crisisvrijwilligersteamleider(s) terugkoppelen met de leden van het vrijwilligerskorps.
- Noden en vragen van het vrijwilligerskorps via de crisisvrijwilligersteamleider(s) capteren en vervolgens terugkoppelen met de Directeur Commandopost Operaties (Dir CP-Ops) en/of de burgemeester en noodplanningscoördinator (NPC).
- In contact blijven met de crisisvrijwilligersteamleider(s).
- Op vraag van de burgemeester en/of noodplanningscoördinator (NPC), het Gemeentelijk Coördinatiecomité (CC-Gem) of de Commandopost Operaties (CP-Ops) een stand van zaken geven over de inzet van het vrijwilligerskorps.
- De communicatiedienst van het lokaal bestuur (of discipline 5 in geval van een operationele of beleidscoördinatie) informeren over de inzet van het vrijwilligerskorps.
- Overzicht bewaren over de inzet van het vrijwilligerskorps en de haalbaarheid van de uitvoering van de gevraagde taken.

Opvolging:

- Aandacht hebben voor het welzijn van het vrijwilligerskorps tijdens en na de inzet, en indien nodig doorverwijzen naar de juiste instanties.
- Organiseren van een debriefing na inzet met alle leden van het vrijwilligerskorps, steeds in nauw overleg met de noodplanningscoördinator (NPC).

De lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) heeft ook buiten de inzet van het vrijwilligerskorps tijdens een noodsituatie of incident een belangrijke rol. Deze persoon is verantwoordelijk voor het administratief beheer van het vrijwilligerskorps (bv. contactgegevens up to date houden), fungeert als aanspreekpunt voor de leden van het vrijwilligerskorps (bv. vragen beantwoorden, leden uitnodigen voor terugkommomenten, informatie verspreiden over het vrijwilligerskorps, ...) en is ambassadeur voor en aanspreekpunt over het vrijwilligerskorps binnen het lokaal bestuur en de lokale veiligheidsketen.

2.4.2 – Invulling van de rol

De rol van lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) wordt door het lokaal bestuur vooraf ingevuld.

Het gaat idealiter om een persoon die vertrouwd is met vrijwilligerswerking en met het lokaal bestuur en haar diensten, en iemand die noties heeft van noodplanning en crisisbeheer. Hij of zij is stressbestendig, beschikt over goede communicatieve vaardigheden en kan sturing geven waar nodig.

Dit kan een ambtenaar zijn van het lokaal bestuur, maar hoeft geen aparte aanstelling te zijn. De opdracht kan ingebed worden in een bestaand profiel of uitgevoerd worden door een combinatie van profielen (bv. de vrijwilligerscoördinator of het aanspreekpunt voor vrijwilligerswerk binnen een bepaald beleidsdomein, een medewerker van de dienst Veiligheid, de preventieadviseur, een medewerker van het Sociaal Huis, de coördinator burgerparticipatie, ...).

De rol van lokale crisisvrijwilligerscoördinator kan ook ingevuld worden door een lid van het vrijwilligerskorps dat op termijn in deze rol doorgroeit.

In geen geval is deze rol verenigbaar met de functie van noodplanningscoördinator (NPC) en het wordt sterk afgeraden om een beroep te doen op andere functies die tijdens een noodsituatie noodzakelijk kunnen zijn (bv. de lokale verantwoordelijke Psychosociaal Hulpverleningsnetwerk (V-PSH)).

Het lokaal bestuur kan voor de invulling van deze rol ook samenwerken met naburige gemeenten/steden waarmee al samengewerkt wordt inzake noodplanning en crisisbeheer (bv. voor de aanstelling van een noodplanningscoördinator). In dat geval kan een lokale crisisvrijwilligerscoördinator aangeduid voor meerdere vrijwilligerskorpsen.

Het wordt aanbevolen om voor de aanduiding van deze rol in overleg te gaan met de gemeentelijke veiligheidsceel (GVC).

Het lokaal bestuur zorgt idealiter voor continuïteit van de rol door middel van een back-upstelsel. Hiervoor kan het bijvoorbeeld samenwerken met naburige gemeenten/steden.

2.5-AANSTURING VAN HET VRIJWILLIGERSKORPS OP HET TERREIN: DE CRISISVRIJWILLIGERSTEAMLEIDER(S)

De crisisvrijwilligersteamleider(s) (CVTL) valt/vallen onder de coördinatie van de lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) en staat/staan in voor de concrete aansturing van het vrijwilligerskorps op het terrein.

2.5.1 – Taken

In hoofdzaak kunnen de taken van de crisisvrijwilligersteamleider(s) als volgt omschreven worden:

- Taakgerichte briefing aan de leden van het vrijwilligerskorps, met aandacht voor een correcte en veilige uitvoering van de taken.
- Taakgerichte ondersteuning van het vrijwilligerskorps.
- Uitdelen van en toezien op het dragen van de gevraagde uitrusting.
- Noden en vragen van de leden van het vrijwilligerskorps capteren en vervolgens terugkoppelen met de lokale crisisvrijwilligerscoördinator, en visa versa.
- Aandacht hebben voor het welzijn van het vrijwilligerskorps tijdens de inzet en indien nodig terugkoppelen met de lokale crisisvrijwilligerscoördinator.
- Aanspreekpunt voor hulpdiensten op het terrein.

2.5.2 – Invulling van de rol

De lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) duidt bij de inzet van het vrijwilligerskorps één of meerdere personen aan die deze rol zullen invullen.

Het wordt aanbevolen om per takencluster en per inzetlocatie één crisisvrijwilligersteamleider aan te duiden. Idealiter geeft deze teamleider sturing aan maximaal een twintigtal personen om het beheersbaar te houden.

Afhankelijk van de specifieke taken die het vrijwilligerskorps zal uitvoeren kan voor de invulling van deze rol gedacht worden aan een ambtenaar van het lokaal bestuur, een lid van een interventiedienst of een lid van het vrijwilligerskorps.

Voorbeelden:

<u>Taak van het vrijwilligerskorps</u>	<u>Mogelijk profiel crisisvrijwilligersteamleider</u>
Helpen bij zandzakken vullen	Ambtenaar van de Technische Dienst van het lokaal bestuur

Helpen bij uitdelen van bewonersbrieven	Lid van het vrijwilligerskorps
Helpen bij uitdelen voedsel in evacuatiecentrum/onthaalcentrum	Lid van het PSH-netwerk
Helpen bij opkuiswerken na een hevige storm	Lid van de hulpverleningszone
Helpen bij de zoektocht naar een vermist persoon	Lid van de politiediensten

Het kan nuttig zijn om deze profielen bij de oprichting van het vrijwilligerskorps al aan te duiden en op te lijsten. Dit gebeurt best in samenspraak met de gemeentelijke veiligheidscel (GVC).

2.6 – ROL VAN DE BURGEMEESTER EN NOODPLANNINGSCOÖRDINATOR

2.6.1 - Burgemeester

Het vrijwilligerskorps valt onder de bevoegdheid en het beheer van het lokaal bestuur. De burgemeester beslist of het vrijwilligerskorps wordt ingezet bij een noodsituatie of incident.

In geval van een multidisciplinaire noodsituatie met afkondiging van een operationele coördinatie of gemeentelijke beleidscoördinatie kan het vrijwilligerskorps geactiveerd worden op vraag/advies van (een lid van) de Commandopost Operaties (CP-Ops) of (een lid van) het Gemeentelijk Coördinatiecomité (CC-Gem). In geval van een incident kan dit op vraag/advies van de bevoegde interventiedienst.

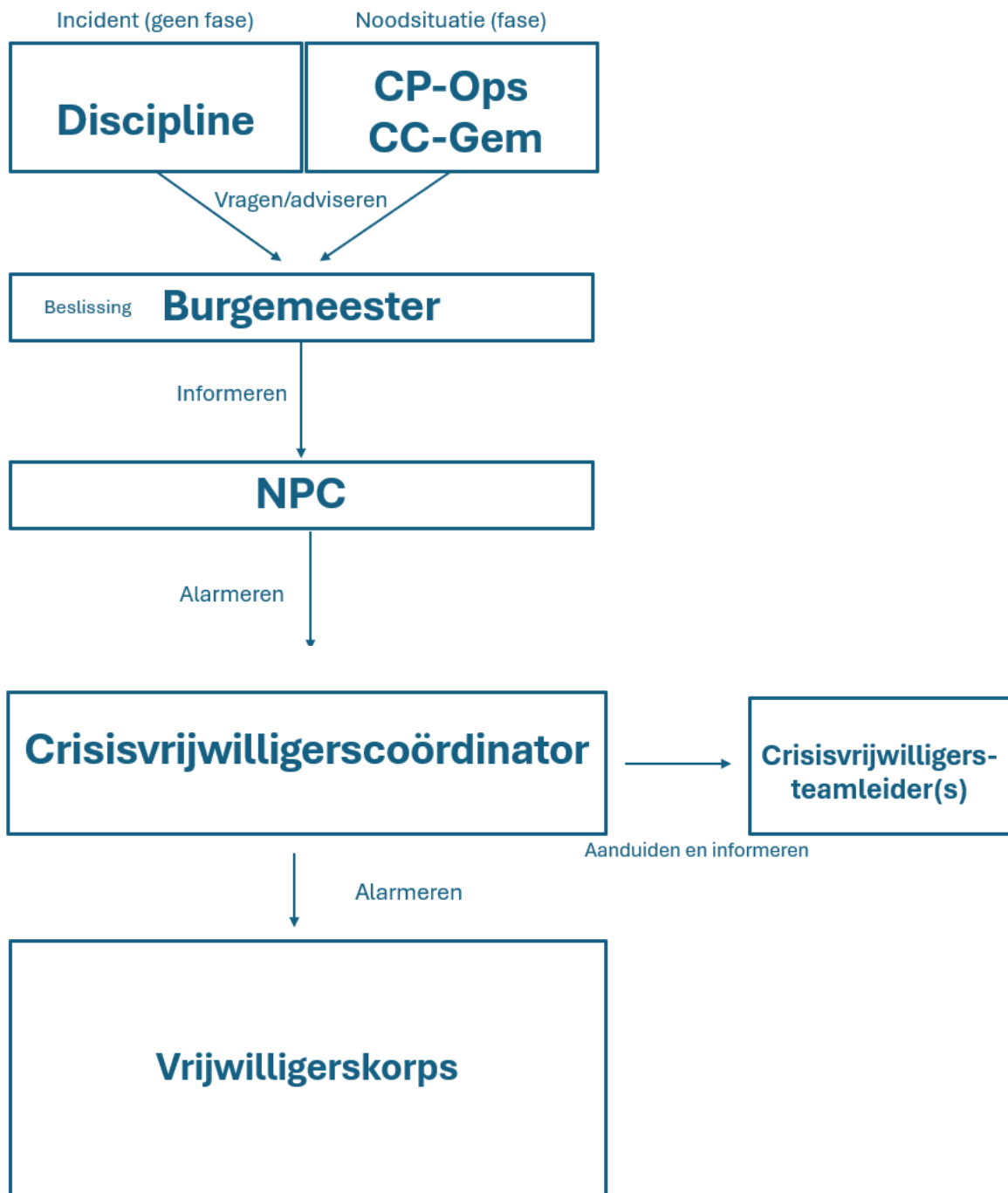
De burgemeester blijft na de beslissing op de hoogte van de inzet van het vrijwilligerskorps. Indien er bijkomende inzet of middelen nodig zijn, dan wordt deze vraag opnieuw voorgelegd/geadviseerd aan de burgemeester.

2.6.2 - Noodplanningscoördinator

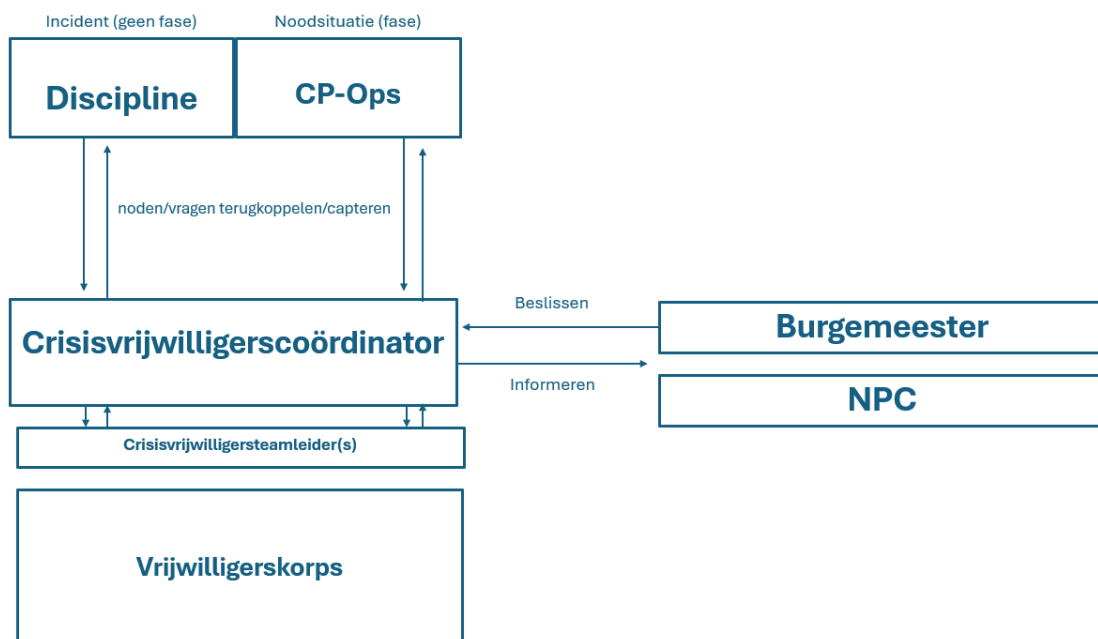
De noodplanningscoördinator (NPC) wordt door de burgemeester geïnformeerd over de beslissing om het vrijwilligerskorps in te zetten en alarmeert de lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC).

De noodplanningscoördinator (NPC) blijft na de beslissing en het alarmeren van de lokale crisisvrijwilligerscoördinator op de hoogte van de inzet van het vrijwilligerskorps en de vraag naar bijkomende inzet of middelen.

Schema 1 : activatie van het vrijwilligerskorps

Schema 2: coördinatie van het vrijwilligerskorps + aansturing op het terrein

2.7. – VERSTERKING VAN GETROFFEN GEMEENTEN/STEDEN

In geval van een incident of noodsituatie kan de burgemeester versterking vragen van het vrijwilligerskorps van één of meerdere (al dan niet) naburige lokale besturen. De burgemeester richt de vraag hiertoe aan zijn/haar collega-burgemeester(s). De lokale crisisvrijwilligerscoördinator(en) blijft/blijven instaan voor de coördinatie van hun vrijwilligerskorps en werken nauw met elkaar samen.

Het is aanbevolen om hierover voorafgaandelijke afspraken te maken met de betrokken steden en gemeenten en hun gemeentelijke veiligheidscellen, zeker wanneer er al intergemeentelijk wordt samengewerkt inzake noodplanning en crisisbeheer.

2.8 – ROL VAN DE GOUVERNEUR

In geval van een noodsituatie met afkondiging van een provinciale beleidscoördinatie met impact op het grondgebied van het lokaal bestuur kan de gouverneur de burgemeester vragen het vrijwilligerskorps te activeren. De lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) blijft instaan voor de coördinatie van het vrijwilligerskorps.

Indien de noodsituatie dat vereist, kan de gouverneur bij een provinciale beleidscoördinatie beslissen om een provinciale crisisvrijwilligerscoördinator aan te duiden, die nauw samenwerkt met de lokale crisisvrijwilligerscoördinator(en).

2.9 – ALARMEREN EN INFORMEREN VAN VRIJWILLIGERSKORPS

Om de leden van het vrijwilligerskorps na de beslissing tot inzet snel en correct te alarmeren en ze vervolgens tijdens en na de inzet te informeren is het van groot belang om hiervoor vooraf de gepaste communicatiekanalen en kernboodschappen te bepalen en voor te bereiden.

- De alarmering van het vrijwilligerskorps gebeurt idealiter getrapt: een eerste korte oproep om te activeren en beschikbaarheden door te geven, gevolgd door een tweede oproep met meer informatie over de inzet van het vrijwilligerskorps. Mogelijke kanalen hiervoor zijn: de crisisvrijwilligerstool van Rode Kruis-Vlaanderen, BE-Alert in combinatie met berichtenapps/mail, ...
- De verdere meer taakgerichte informatieverbreiding tijdens de inzet gebeurt idealiter mondeling, eventueel in combinatie met berichtenapps/mail. Hetzelfde geldt voor de informatie na de inzet.

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject ‘Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen’ van de Vlaamse Overheid verloopt de alarmering via de crisisvrijwilligerstool van het Rode Kruis-Vlaanderen.

Ook wanneer het vrijwilligerskorps niet wordt ingezet bij een incident of noodsituatie – meer specifiek wanneer deze situatie aanleiding geeft tot veel externe communicatie in pers en op sociale media – is het aangeraden om de leden van het vrijwilligerskorps te informeren en hen uit te leggen waarom het vrijwilligerskorps (nog) niet wordt ingezet. Dit vermijdt dat leden alsnog zelf initiatieven zouden nemen, of het gevoel krijgen vergeten te worden.

Wanneer het vrijwilligerskorps wel wordt ingezet bij een incident of noodsituatie wordt de bevolking hierover geïnformeerd als onderdeel van de algehele informatie over de noodsituatie die aan de bevolking en de media wordt verstrekt. Dit is een manier om een wildgroei aan niet-noodzakelijke spontane hulpacties te vermijden en kan tegelijk ook een kans zijn om het vrijwilligerskorps te promoten voor de toekomst.

2.10-VERZEKERING

De vrijwilligerswet⁸ bepaalt dat er voor vrijwilligers ten minste een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid (BA) dient afgesloten te worden. Het is echter sterk aanbevolen om dit voor de leden van het vrijwilligerskorps minstens uit te breiden tot een verzekering lichamelijke ongevallen (LO).

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject ‘Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen’ van de Vlaamse Overheid kan het een beroep doen op de verzekeringen van het Rode Kruis - Vlaanderen (zowel burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen), d.i. enkel bij inzet van de leden van het vrijwilligerskorps d.m.v. de crisisvrijwilligerstool en tijdens de opleiding EHBO of andere organisaties door het Rode Kruis - Vlaanderen. Opgelet: voor de eigen organisaties (bv. terugkomdagen, opleidingen, bedankingsmomenten) dient het lokaal bestuur zelf een verzekering af te sluiten. Tips en info over gepaste verzekeringen voor vrijwilligers zijn te vinden op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW).

2.11-UITRUSTING

Ondanks het feit dat een vrijwilliger niet valt onder de welzijnswet⁹, kan een vrijwilliger blootgesteld worden aan dezelfde risico's als werknemers. Het is daarom aan te raden om erop toe te zien dat op het vlak van veiligheid en gezondheid van vrijwilligers de verplichtingen met betrekking tot het welzijn op het werk worden nageleefd. Wanneer het vrijwilligerskorps ingezet wordt, is het dus belangrijk dat de leden – indien de specifieke

⁸ Wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (Hoofdstuk V. Artikel 6).

⁹ Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

taak waarvoor ze worden ingezet dit vereist – over persoonlijke beschermingsmiddelen kunnen beschikken (bv. veiligheidsschoenen, helm, handschoenen). Het lokaal bestuur kan dit zelf voorzien of kan dit bij het alarmeren van de leden van het vrijwilligerskorps vragen mee te brengen en dit als een voorwaarde opleggen om effectief ingezet te worden.

In functie van de herkenbaarheid en zichtbaarheid van de leden van het vrijwilligerskorps op het terrein, maar ook in het belang van het groepsgevoel, dragen de leden bij inzet een hesje waarop hun rol duidelijk vermeld staat. Ook de crisisvrijwilligersteamleider(s) en crisisvrijwilligerscoördinator dragen een hesje waarop hun rol vermeld wordt.

Om uniformiteit op het terrein te bewerkstelligen werd een gestandaardiseerd hesje ontwikkeld voor alle vrijwilligerskorpsen in Vlaanderen

In de infofiche ‘Hesjes voor het vrijwilligerskorps’ staat meer informatie over het gestandaardiseerd hesje en hoe de federale diensten van de gouverneurs en het ondersteuningsproject ‘Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen’ van de Vlaams Overheid en Rode Kruis-Vlaanderen de lokale besturen hierin ondersteunen.

2.12- BASISKENNIS

Voor een goede werking van het vrijwilligerskorps is het essentieel dat de leden vooraf kennis hebben van:

- De rol en werking van het vrijwilligerskorps: plaats in en werking van de crisisketen, manier waarop ze gealarmeerd en ingezet zullen worden, mogelijke taken en verwachtingen, kennismaking met en rol van de lokale crisisvrijwilligerscoördinator, rol crisisvrijwilligersteamleider(s).
- Basisbegrippen noodplanning en crisisbeheer.
- De manier waarop er tijdens een noodsituatie of incident gecommuniceerd wordt over de noodsituatie of het incident met de (getroffen) bevolking en via welke kanalen.

Daarnaast dient het lokaal bestuur ook te voldoen aan “de informatieplicht”, zoals de vrijwilligerswet¹⁰ voorschrijft. Het gaat om het verplicht vooraf informeren van vrijwilligers over:

- het doel en de organisatiestructuur van de organisatie (in dit geval: het lokaal bestuur);
- de verzekering(en) die werden afgesloten;

---

¹⁰ Wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (Hoofdstuk III. Artikel 4).

- of er een kostenvergoeding wordt gegeven (incl. de aard ervan);
- de discretieplicht voor elke vrijwilliger.

Het wordt sterk aanbevolen om hiervoor een infomoment te organiseren (zie 2.14).

Maak indien gewenst gebruik van het sjabloon ‘Basispresentatie infomoment kandidaten vrijwilligerskorps’ van de federale diensten van de gouverneurs (*).

De wettelijk verplichte informatie en de basiskennis worden idealiter ook opgenomen in een afsprakennota die door de leden van het vrijwilligerskorps ondertekend wordt bij toetreding tot het vrijwilligerskorps (zie 2.14).

Maak indien gewenst gebruik van het sjabloon ‘Afsprakennota vrijwilligerskorps’ van de federale diensten van de gouverneurs i.s.m. het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (*).

In het kader van een meer weerbare samenleving is basiskennis ‘Eerste hulp bij ongevallen’ essentieel. Het is daarom sterk aanbevolen om voor de leden van het vrijwilligerskorps een basisopleiding EHBO te organiseren.

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject ‘Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen’ van de Vlaamse Overheid organiseert Rode Kruis-Vlaanderen voor de leden van het vrijwilligerskorps een opleiding EBHO en een jaarlijkse bijscholing EHBO. Het Rode Kruis - Vlaanderen organiseert ook één keer per jaar en per provincie een simulatie.

Aangezien de drempel om toe treden tot een vrijwilligerskorps best zo laag mogelijk blijft en de taken uitvoerend en ondersteunend zijn, is enige andere specifieke praktische of theoretische voorkennis of opleiding in principe niet vereist. Het is de taak van de crisisvrijwilligersteamleider(s) om bij inzet een taakgerichte briefing te geven aan de leden van het vrijwilligerskorps.

2.13-WAARDERING EN BETROKKENHEID

Het is van groot belang om de leden van het vrijwilligerskorps voldoende te waarderen voor hun engagement en daadwerkelijke inzet. Dit kan door het organiseren van een bedankingsmoment naar aanleiding van een incident of noodsituatie, een uitnodiging voor een herdenkingsmoment enzovoort.

Aangezien incidenten en noodsituaties liefst zo weinig mogelijk voorkomen, is het ook cruciaal om de leden van het vrijwilligerskorps te blijven betrekken bij het vrijwilligerskorps en het contact niet te verliezen. Dit kan door de organisatie van terugkommomenten onder de vorm van aanvullende specifieke opleidingen of infosessies (bv. noodplanning en crisisbeheer, ...), een bezoek aan (lokale) hulpdiensten, een oefening enzovoort. Hiervoor kan bijvoorbeeld samengewerkt worden met (boven)lokale partners in de crisisketen.

Het lokaal bestuur kan hiervoor ook aansluiten bij initiatieven die het al opzet in het kader van haar ander regulier vrijwilligerswerk of breder vrijwilligersbeleid. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de organisatie van een vrijwilligersfeest.

Op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW) – www.vlaanderenvrijwilligt.be – staan heel wat tips en goede praktijken over het waarderen van vrijwilligers.

De vrijwilligerswet¹¹ stelt dat “vrijwilligerswerk onbezoldigd wordt verricht”. Het lokaal bestuur kan evenwel kiezen om toch te voorzien in een forfaitaire of een reële kostenvergoeding voor de vrijwilliger . Dit is geen basisrecht, maar een keuze van het lokaal bestuur.

Meer informatie over kostenvergoedingen voor vrijwilligers is te vinden op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW).

---

¹¹ Wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (Hoofdstuk II. Artikel 3).

2.14 – PRAKTISCHE HANDLEIDING OM EEN VRIJWILLIGERSKORPS OP TE RICHTEN

STAP 1: BEHOEFTEANALYSE EN BESLISSING

- Maak een behoefteanalyse op: wat zijn de noden, wensen en verwachtingen ten aanzien van een vrijwilligerskorps.
- Bespreek deze analyse met de gemeentelijke veiligheidscel (GVC) en vraag hun advies.
- Agendeer de beslissing over de oprichting van een vrijwilligerskorps op het college van burgemeester en schepenen en/of de gemeenteraad.

Indien het lokaal bestuur beslist om in te tekenen op het ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen' van de Vlaamse Overheid voorziet het Rode Kruis - Vlaanderen een modelbesluit.

STAP 2: VOORBEREIDEN

- Richt een werkgroep op en bespreek de voorbereidende stappen met de gemeentelijke veiligheidscel (GVC) voor advies.
  - De voorbereidende fase gebeurt in samenspraak met de noodplanningscoördinator (NPC).
  - Beschikt het lokaal bestuur over een dienst Vrijwilligerswerk, een vrijwilligers- of verenigingscoördinator of een ambtenaar met veel ervaring inzake vrijwilligerswerk/burgerparticipatie, dan wordt deze dienst/persoon best ook betrokken.
- Stel een (retro)planning en (meerjaren)budgettering op.
- Bepaal op welke manier er van start wordt gegaan met het vrijwilligerskorps: wie start met een betrokken groep vrijwilligers (een kernteam) kan ervaring opdoen en expertise opbouwen, en vervolgens stap voor stap het vrijwilligerskorps uitbreiden. Zo kunnen werkprocessen, communicatie en verantwoordelijkheden veilig getest en verbeterd worden.
- Agendeer het dossier indien nodig opnieuw op het college van burgemeester en schepenen en/of de gemeenteraad.
- Vul de rol van lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) in, bespreek zijn/haar taken en maak een actiekaart op. Eenmaal aangeduid: betrek de lokale crisisvrijwilligerscoördinator in de werkgroep.

Maak eventueel gebruik van het sjabloon 'Actiekaart lokale crisisvrijwilligerscoördinator' van de federale diensten van de gouverneurs(*).

- Bespreek mogelijke profielen voor de rol van crisisvrijwilligersteamleiders (CVTL) en maak een actiekaart op.

Maak eventueel gebruik van het sjabloon 'Actiekaart crisisvrijwilligersteamleider(s)' van de federale diensten van de gouverneurs(*).

- Bepaal de kanalen voor beheer (contact)gegevens leden en voor alarmeren/informereren leden vrijwilligerskorps.

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen' van de Vlaamse Overheid verloopt de alarmering via de crisisvrijwilligerstool van het Rode Kruis-Vlaanderen.

- Sluit gepaste verzekering(en) af.

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen' van de Vlaamse Overheid kan het een beroep doen op de verzekeringen van het Rode Kruis - Vlaanderen (burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen), d.i. enkel bij inzet van de leden van het vrijwilligerskorps d.m.v. de crisisvrijwilligerstool en tijdens de opleiding EHBO of andere organisaties door het Rode Kruis - Vlaanderen. Opgelet: voor de eigen organisaties (bv. terugkomdagen, opleidingen, bedankingsmomenten) dient het lokaal bestuur zelf een verzekering af te sluiten. Tips en info over gepaste verzekering(en) voor vrijwilligers is te vinden op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW).

- Maak een afsprakennota op tussen het lokaal bestuur en de leden van het vrijwilligerskorps, die zal dienen als kader waarbinnen de vrijwilligers hun taken zullen uitvoeren, en zal in een latere fase ondertekend worden

Maak eventueel gebruik van het sjabloon 'Afsprakennota vrijwilligerskorps' van de federale diensten van de gouverneurs i.s.m. het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (*).

- Stel een rampenkoffer voor het vrijwilligerskorps samen: hesjes, actiekaarten, ...

In de infofiche 'Hesjes voor het vrijwilligerskorps' staat meer informatie over het gestandaardiseerd hesje en hoe de federale diensten van de gouverneurs en het ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen' van de Vlaamse Overheid en Rode Kruis-Vlaanderen de lokale besturen hierin ondersteunen.

- Bepaal of de leden een kostenvergoeding ontvangen of niet en bespreek initiatieven in het kader van waardering en betrokkenheid.

Op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (VSVW) – www.vlaanderen.vrijwilligt.be – staan heel wat tips en goede praktijken.

- Veranker de werkwijze in het gemeentelijk algemeen nood- en interventieplan (GANIP).

Maak eventueel gebruik van het sjabloon 'Bijlage GANIP – Vrijwilligerskorps' van de federale diensten van de gouverneurs (*).

STAP 3: WERVEN

- Lanceer een communicatiecampagne om leden voor het vrijwilligerskorps te werven.
  - Gericht aan de brede bevolking en/of aan specifieke doelgroepen (bv. reeds actieve vrijwilligers bij het lokaal bestuur, ambtenarenkorps, jeugdbewegingen, buurtinformatienetwerken, dorpsraden, ...).
  - Creatieve campagnes en lokale partnerschappen vergroten het bereik en versterken het draagvlak voor een vrijwilligerskorps.
- Combineer deze campagne eventueel met een bredere campagne inzake algemene weerbaarheid/zelfredzaamheid van de bevolking.

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen' van de Vlaamse Overheid kan het gebruik maken van het communicatiepakket van Rode Kruis-Vlaanderen.

STAP 3: INFOMOMENT MET BASISOPLEIDING

- Organiseer een infomoment met basisopleiding voor de inwoners die hun interesse hebben geuit na de wervingscampagne. Informeer hen over de rol en werking van het vrijwilligerskorps, basisbegrippen noodplanning en crisisbeheer, de manier waarop er over noodsituaties wordt gecommuniceerd en met welke kanalen, verzekering(en), vormen van waardering, discretieplicht, het verdere traject enzovoort.

Maak eventueel gebruik van het sjabloon 'Basispresentatie infomoment kandidaten vrijwilligerskorps' van de federale diensten van de gouverneurs (*).

- Combineer dit infomoment eventueel met een breder infomoment inzake algemene weerbaarheid/zelfredzaamheid van de bevolking.
  - In het kader van een meer weerbare samenleving is basiskennis 'Eerste hulp bij ongevallen' essentieel. Het is daarom sterk aanbevolen om voor de leden van het vrijwilligerskorps een basisopleiding EHBO te organiseren.

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen' van de Vlaamse Overheid organiseert Rode Kruis-Vlaanderen voor de leden van het vrijwilligerskorps een opleiding EHBO en een jaarlijkse bijscholing EHBO.

STAP 4: INSCHRIJVEN

- Laat de kandidaat-leden die na het infomoment definitief beslissen dat ze willen toetreden tot het vrijwilligerskorps zich inschrijven aan de hand van een digitaal/fysiek inschrijvingsformulier waarin de volgende gegevens kunnen worden gevraagd:

- Contactgegevens (naam, telefoonnummer, gsm-nummer, e-mailadres, postadres) + toestemming om gegevens te gebruiken.
- Specifieke vaardigheden (talenkennis, beroep, opleidingen, rijbewijs, ...).

Maak eventueel gebruik van het sjabloon 'Inschrijvingsformulier kandidaten vrijwilligerskorps' van de federale diensten van de gouverneurs (*).

Indien het lokaal bestuur is ingestapt op het ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen' van de Vlaamse Overheid gebeurt de inschrijving via de crisisvrijwilligerstool van Rode Kruis-Vlaanderen.

STAP 5: INTAKE EN TOETREDEN

- Organiseer een kennismakingsgesprek met de kandidaat-leden. Hierin kan gepeild worden naar motivatie, integriteit, inzetbaarheid (wat betreft locatie, beschikbaarheid, aard van de taken, ...).
- Laat de kandidaat-leden effectief toetreden tot het vrijwilligerskorps door hen een afsprakennota te laten ondertekenen.

Maak indien gewenst gebruik van het sjabloon 'Afsprakennota vrijwilligerskorps van de federale diensten van de gouverneurs i.s.m. het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (*).

STAP 6: ACTIVATIE; TERUGKOMMOMENTEN EN OEFENINGEN

- Zet het vrijwilligerskorps daadwerkelijk in bij noodsituaties of incidenten waarbij ze een meerwaarde betekenen.
- Organiseer terugkommomenten om de betrokkenheid van de leden van het vrijwilligerskorps niet te verliezen en hen te blijven waarderen.
- (Oefeningen...)

3-SPONTANE CRISISVRIJWILLIGERS

3.1-PROFIEL

Bij een noodsituatie of incident handelen heel wat burgers vanuit de motivatie om hun getroffen medeburgers te helpen. Deze vrijwillige helpers zijn vooraf veelal niet gekend of geregistreerd bij het lokaal bestuur als lid van een vrijwilligerskorps, maar willen wel in actie komen als reactie op de gevolgen en de maatschappelijke impact van een noodsituatie of incident.

We onderscheiden:

- Burgers die bij het lokaal bestuur in actie willen komen als spontane crisisvrijwilliger. Zij registreren zich bij het lokaal bestuur via de crisisvrijwilligerstool van Rode Kruis-Vlaanderen. Indien ze worden ingezet vallen ze onder de coördinatie van het lokaal bestuur.
- Burgers die als lid van een bestaand vrijwilligersverband in actie komen. Zij vallen niet onder de coördinatie van het lokaal bestuur, maar het lokaal bestuur houdt er wel contact mee om de complementariteit met de hulpverlening op het terrein te bewaken en kan hen eventueel faciliteren bij de uitvoering van hun taken.
- Burgers die op eigen initiatief, zonder enige afstemming met het lokaal bestuur en dus op geheel eigen verantwoordelijkheid in actie komen. Deze burgers registreren zich niet bij het lokaal bestuur of werken niet binnen een bestaand vrijwilligersverband en spelen bijgevolg 'solo slim'. Ondanks een goede voorbereiding op het werken met vrijwilligers tijdens noodsituaties valt dit nooit uit te sluiten. Al dient dit zoveel als mogelijk vermeden te worden om gevaarlijke en chaotische situaties te voorkomen. Deze burgers worden daarom alsnog best steeds doorverwezen naar registratie als spontane crisisvrijwilliger bij het lokaal bestuur en/of de mogelijkheid om in een latere fase aan te sluiten bij een lokaal vrijwilligerskorps.

3.2- GETRAPTE INZET

Binnen- en buitenlandse ervaringen tonen aan dat er bij noodsituaties of incidenten best gewerkt wordt met vooraf opgeleide teams. Het komt er dus vooral op aan om als lokaal bestuur voorafgaandelijk na te denken over een responsstrategie m.b.t. het omgaan met spontane burgerhulp. Anders dan bij de vrijwilligerskorpsen is het dus in principe niet de bedoeling om spontane crisisvrijwilligers actief op te roepen, maar wel om deze spontane hulp te registreren en te kanaliseren naar bestaande structuren of gerichte taken.

Er wordt best gewerkt volgens het principe van de getrapte inzet:

- Gemeentelijk vrijwilligerskorps
- Vrijwilligerskorps(en) naburige steden/gemeenten

- Bestaande vrijwilligersverbanden
- Spontane crisisvrijwilligers

3.3-BESLISSING, COÖRDINATIE EN AANSTURING OP HET TERREIN

De inzet van spontane crisisvrijwilligers moet weloverwogen gebeuren. De burgemeester beslist - op advies van de Dir CP-Ops of noodplanningscoördinator - of er ook spontane crisisvrijwilligers worden ingezet.

De lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) staat in voor de coördinatie en administratie van de spontane crisisvrijwilligers. In hoofdzaak kunnen de taken van de lokale crisisvrijwilligerscoördinator (CVC) als volgt aangevuld worden (zie ook 2.4.2):

- Kandidaten (zich laten) registreren (online d.m.v. de crisisvrijwilligerstool van Rode Kruis-Vlaanderen en/of door middel van een fysiek aanmeldpunt).
- Kandidaten op de hoogte houden wanneer zij (nog) niet worden ingezet.
- Informeren van de crisisvrijwilligersteamleider(s) over een mogelijke instroom van vrijwilligers.
- Contact houden met actieve bestaande vrijwilligersverbanden. Hun vragen/noden terugkoppelen met de Directeur Commandopost Operaties (Dir-CP-Ops) en/of de burgemeester en noodplanningscoördinator, en vice versa.

Ook wanneer het lokaal bestuur niet over een vrijwilligerskorps beschikt, is het dus van groot belang om de rol van lokale crisisvrijwilligerscoördinator vooraf in te vullen.

De crisisvrijwilligersteamleider(s) staan in voor de concrete aansturing van de spontane crisisvrijwilligers op het terrein. In hoofdzaak kunnen de taken van de crisisvrijwilligersteamleider(s) (CVTL) als volgt aangevuld worden (zie 2.5.2):

- Geïnteresseerde burgers op het terrein doorverwijzen naar registratie.

3.4 – REGISTREREN EN INFORMEREN VAN SPONTANE CRISISVRIJWILLIGERS

Om spontane crisisvrijwilligers te registreren wordt gebruik gemaakt van de crisisvrijwilligerstool van Rode Kruis-Vlaanderen; een eenvoudig en laagdrempelig online platform waarop:

- (contact)gegevens van burgers verzameld worden;
- noden vanop het terrein gemeld kunnen worden;
- burgers geïnformeerd worden over de verzekering die voor hen werd afgesloten, afspraken tijdens inzet, voorwaarden om effectief ingezet te kunnen worden, wederzijdse rechten en plichten;
- burgers zichzelf kunnen inplannen voor een gerichte taak en periode.

Burgers die zich alsnog spontaan aanmelden op het terrein, worden doorverwezen naar een fysiek registratiepunt waar ze zich op het online registratieplatform kunnen (laten) registreren.

Ook wanneer de noodzaak tot inzet zich (nog) niet voordoet, maar de motivatie om getroffen medeburgers te helpen bij de bevolking wel sterk aanwezig is, kan het lokaal bestuur het registratieplatform openen. Zo beschikt het lokaal bestuur al over de (contact)gegevens van kandidaten, die wanneer de noodzaak tot inzet zich wel of uiteindelijk niet voordoet snel gecontacteerd en eventueel ingezet kunnen worden.

3.6. VERZEKERING

Ook voor de spontane crisisvrijwilligers geldt de verzekeringsplicht zoals voorgeschreven in vrijwilligerswet¹². Spontane crisisvrijwilligers die geregistreerd zijn in de crisisvrijwilligerstool van Rode Kruis – Vlaanderen worden door Rode Kruis -Vlaanderen automatisch verzekerd voor burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen.

3.7. UITRUSTING

We adviseren dat het lokaal bestuur bij het registreren van spontane crisisvrijwilligers oplegt dat ze zelf voor gepaste persoonlijke beschermingsmiddelen zorgen, als een voorwaarde om effectief ingezet te worden. Op basis hiervan kan het lokaal bestuur dus beslissen om de spontane crisisvrijwilliger niet in de te zetten.

3.8. WAARDERING

---

¹² Wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (Hoofdstuk V. Artikel 6).

Voor bestaande vrijwilligersverbanden en spontane crisisvrijwilligers die zich actief hebben ingezet wordt aanbevolen om geen kostenvergoeding te geven en in te zetten op andere vormen van appreciatie voor de geleverde inzet. Denk daarbij aan een bedankingsmoment, een uitnodiging voor een herdenkingsmoment enzovoort.

MEER INFO

Ondersteuningsproject 'Gemeentelijke Vrijwilligerskorpsen'
[www.rodekruis.be/wat-kan-jij-doen/vrijwilligerskorps/
crisisvrijwilligers@rodekruis.be](http://www.rodekruis.be/wat-kan-jij-doen/vrijwilligerskorps/crisisvrijwilligers@rodekruis.be)

Federale dienst Noodplanning Gouverneur Oost-Vlaanderen
veiligheid.ovl@ibz.be
09 235 59 22

Federale dienst Noodplanning Gouverneur Vlaams-Brabant

Federale dienst Noodplanning Gouverneur Limburg

Federale dienst Noodplanning Gouverneur West-Vlaanderen

Federale dienst Noodplanning Gouverneur Antwerpen

COLOFON

Oktober 2025

© Hogeschool VIVES - Federale diensten Noodplanning en Crisisbeheer Gouverneur Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, Limburg, West-Vlaanderen en Antwerpen